

№ 26, 27, 37 Συμβολή

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

καθ' ἑβδομάδα ἐν δελτίῳ, καὶ κατὰ μῆνα ἐν τεύχει

ΕΤΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΝ

1 Ἰανουαρίου 1900—31 Δεκεμβρίου 1900.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ
1900

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

JF 10746

1946

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ Κ'.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 7 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1900

ΑΡΙΘ. 1

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

- † 'Ο (πρόεδρος)
† 'Ο Μέγας Πρωτοδύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† 'Ο 'Αρχιεπ. τῆς 'Ι. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
† 'Ο Μέγας 'Αρχιδιάκονος ΔΑΥΡΕΝΤΙΟΣ
ΧΡ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ (γραμματεὺς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετρίτια ἀρχ. 3
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοφιλῆς 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσῶν . . . 25

ἐξαμηνιαία τὰ ἡμίση

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἀρχοῦνται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά—Μάξιμος ὁ Λόγιος—Μανουὴλ
τοῦ μεγάλου ρήτορος—Βιβλιοκρισίαι.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἡ ΠΡΩΤΗ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΤΟΥΣ ΕΝ ΤΟΙΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΙΣ.

Λίαν μεγαλοπρεπῶς ἐπανηγυρίσθη καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἡ εἰσοδος τοῦ νέου σωτηρίου ἔτους 1900. Τῇ παραμονῇ τῆς κατὰ σάρκα περιτομῆς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς μνήμης τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναῷ μετὰ τῶν ἁγίων συνοδικῶν ἀρχιερέων.

Τοῦ Μεγάλου Ἑσπερινοῦ ψαλέντος, ἡ Α. Θ. Π. μετὰ τὴν ἀπόλυσιν ἀνῆλθεν εἰς τὴν μεγάλην αἶθουσαν, ἔνθα προσελθόντες ἠΰξαντο τὰ εἰκότα τῇ Α. Θ. Π. κατὰ πρῶτον οἱ σεβασμιώτατοι ἅγιοι συνοδικοὶ ἀρχιερεῖς, καὶ εἶτα πᾶσα ἡ πατριαρχικὴ ὑπαλληλία.

Κατὰ τὸ κρατῆσαν ἔθος ἡ Α. Θ. Π. διένειμε τοῖς τε ἁγίοις ἀρχιερεῦσι καὶ πᾶσι τοῖς ὑπαλλήλοις τὰ εἰθισμένα δῶρα.

Τῷ Σαββάτῳ χοροστατησάσης καὶ αὐθις τῆς Α. Θ. Π. μετὰ τῶν ἁγίων ἀρχιερέων ἐν μέσῳ πολλοῦ εὐσεβοῦς ἐκκλησιάσματος, τὴν θείαν καὶ ἱερὰν λειτουργίαν ἐτέλεσεν ἡ Α. Παροισιολογότης ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος.

Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν, τῆς Α. Θ. Π. ἀνελθούσης, προσῆλθον καὶ αὐθις οἱ ἅγιοι συνοδικοὶ καὶ ἠΰξαντο τὰ εἰκότα, τοῦ πρῶτου τῇ τάξει σεβασμιωτάτου ἁγίου Ἀμασείας Ἀνθίμου προσφωνήσαντος ἐκ μέρους πάντων διὰ τῶν ἐξῆς:

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος μετ' ἐμοῦ τοῦ ταπεινῶς συμπαρισταμένου, ἐν ὀνόματι καὶ πάσης τῆς Ἱεραρχίας καὶ παντὸς τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος, θερμῶς ἐπικαλουμένη ἐφ' ὑμᾶς, Παναγιώτατε Δέσποτα, τὴν οὐράνιον εὐλογίαν καὶ θείαν ἀντίληψιν, εὐχεται ἐγκαρδίως ὅπως διανύσητε ἐν ὑγείᾳ ἀμεταπτώτῳ καὶ πνευματικῇ εὐφροσύνῃ καὶ ἀγαλλιᾶσαι τὸ νέον σωτήριον ἔτος· ἐτι δὲ καὶ ἵνα διατελέσητε κοσμοῦντες τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον μέχρι γήρως βαθυτάτου, πρὸς δόξαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ χαρὰν ἡμῶν καὶ παντὸς τοῦ εὐσεβοῦς γένους ἡμῶν.

Εἰς τὰ ἀνωτέρω ἡ Α. Θ. Π. ἀπήντησε καταλλήλως.

—Ἀντεπισκέψεις.—Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἡ Α. Θ. Π. ἀντεπισκέψατο τοὺς ἐπὶ ταῖς ἐσθλαῖς ἐπισκεψαμένους αὐτὸν ἐξοχωτάτους πρεσβυτάς Ρωσίας Ζηνόβιου, Ἑλλάδος Μαυροκορδαῦτον, Μαυροβουνίου Βάκιτς, τὸν τέως σύμβουλον τῆς σερβικῆς πρεσβείας Χρίστιτς ὡς καὶ τὸν ἐν Σοφίᾳ γενικὸν πρόξενον τῆς Ἑλλάδος Εὐγένιον Ζαλοκώσταν.

Καθ' ἅπασαν εἶτα τὴν ἡμέραν ἡ Α. Θ. Π. ἐξηκολούθησε διαχομένη τὰς ἐπισκέψεις πολλῶν ἐγκρίτων ὁμογενῶν.

Τῇ Α. Θ. Π. συνεχώρησαν ἐπὶ τῷ νέῳ ἔτει πλείστοι τῶν ὑπὸ τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον μητροπολιτῶν· ἐτι δὲ ἡ Α. Υ. ὁ πρωθυπουργὸς καὶ πάντες οἱ ἐξοχώτατοι ὑπουργοί, ἄλλοι μὲν ἀποστεί-

λαντες τὰ ἐπισκεπτήρια αὐτῶν, ἄλλοι δὲ δι' ἰδιαιτέρων ἀπεσταλμένων αὐτῶν, καὶ οἱ ἐξοχώτατοι πρεσβευταὶ τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων διὰ τῶν οἰκείων διερμηνέων.

Τηλεγραφικῶς δὲ συνεχάρησαν τῇ Α. Θ. Π. ἡ Α. Ε. ὁ ἐν Λονδίῳ πρεσβευτὴς τῆς Τουρκίας Κωστήκης Ἀνθόπουλος πασᾶ καὶ πολλοὶ ὁμογενεῖς ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ ἰδίᾳ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν Ἐφέσου καὶ Μιτυλήνης.

— *Ἐπέτειος ὀνόματος.*— Αὐθημερόν δὲ τῶν πανιερωτάτων μητροπολιτῶν Σμύρνης, Ἀγγιᾶλου, Παρχμυθίας καὶ Φιλιατῶν ἀγόντων τὴν ἐπέτειον ὀνοματικὴν αὐτῶν ἑορτὴν ἡ Α. Θ. Π. συνεχάρη αὐτοῖς τηλεγραφικῶς.

Ὡσαύτως ἡ Α. Θ. Π. διεβίβασε τὰς πατριαρχικὰς αὐτῆς εὐχὰς καὶ προσρήσεις ἄλλοις μὲν ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ αὐτῶν ὀνοματικῇ ἑορτῇ, ἄλλοις δὲ ἐπὶ τῷ νέῳ ἔτει διὰ τῶν πανοσιολογιστῶν Μ. Πρωτοσυγκέλλου, Μ. Ἀρχιεπισκόπου, Δευτερεύοντος καὶ Τριτεύοντος.

Χθὲς δὲ ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐκδραμοῦσα εἰς τὸν ἄνω Βόσπορον ἐπισκέψατο τὴν Α. Σεβ. τὸν ἅγιον Δέρκων Καλλίνικον παρ' ᾧ καὶ ἐγευματίσας μετὰ μ. δὲ ἐν Νεοχωρίῳ μὲν τὴν Α. Μ. τὸν πατριάρχην πρῶτον Ἀντιοχείας Σπυρίδωνα, τὴν Α. Ε. τὸν ἄρχοντα Μ. Λογοθέτην Σ. Ἀριστάρχην βέην, ἐν Ξηροκρήνῃ δὲ τὴν Α. Ε. τὸν Ἀλέξανδρον Καραθεοδωρῆν πασᾶν, ἀρχιμεταφορστὴν τῶν ἀνακτόρων.

Πρόχθες ἰδιαιτέρᾳ πρεσβείᾳ ἀποτελουμένη ἐκ τῶν πανοσιολ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου, τοῦ ἀρχιεπισκοπάρχου τῆς ἱερᾶς Συνόδου Φωτίου, τοῦ Μ. Συγκέλλου Νικοδήμου καὶ τοῦ ἀρμενομαθοῦς διαγγελέως Δ. Τσολακίδου, μεταβᾶσα ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Π. εἰς τὸ ἐν Κοντοσκαλίῳ ἀρμενικὸν Πατριαρχεῖον συνεχάρη τῇ Α. Μακκρυότητι τῷ Πατριάρχῃ τῶν ἀρμενίων Μαλαχίᾳ ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς.

Ἐπὶ τῇ μνήμῃ δὲ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου ἡ Α. Θ. Π. συνεχάρη τηλεγραφικῶς μὲν τοῖς μητροπολίταις Κιςσαρείας καὶ Λέρου καὶ Καλύμνου, διὰ τῶν ἀρμοδίων δὲ πατριαρχικῶν ὑπαλλήλων τοῖς Τζῶν πασᾶ Ἀβραμίδην, Ι. Βιθυνῷ ἐφέντη, Ι. Χότζῃ, Ι. Χατζόπουλῳ, Ι. Ἰωαννίδῃ, Ι. Καστέλλῃ καὶ τοῖς πατριαρχικοῖς ὑπαλλήλοις Ι. Χλωρῷ καὶ Ι. Τανταλίδῃ.

— *Μητροπολίτης Πελαγονείας.*— Ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Πελαγονείας Ἀμβρόσιος τηλεγραφικῶς ἠγγείλε τῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν εἰς τὴν ἐπαρχίαν αἰσίαν αὐτοῦ ἄφιξιν καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ ποιμνίου γενομένην αὐτῷ θερμὴν ὑποδοχὴν.

— *Ἀστική Σχολὴ Φαναρίου.*— Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἐγένετο ἐν συρροῇ ἱκανοῦ πλήθους ἡ κηρύξεις τοῦ θεμελίου λίθου τῆς ἀνεγέρσεως νέου κτιρίου τῆς Πατριαρχικῆς Ἀστικῆς Σχολῆς τοῦ Φαναρίου, ἀνεγειρομένης παρὰ τὸ Πατριαρχικὸν Τυ-

πογραφεῖον. Τὸν ἁγισμὸν ἐτέλεσεν ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, παρόντων καὶ ἐνίων τῶν ἁγίων συνοδικῶν ἀρχιερέων, ὡς καὶ τῆς ἐπὶ ἀξιοπείῳ δραστηριότητι καὶ φιλομούσῳ ζήλῳ διακρινομένης ἐφορείας, ἀποτελουμένης ὑπὸ τῆς Α. Πανοσιολογιοῦ τοῦ Μεγ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου, προέδρου, καὶ τῶν ἀξιοτίμων Ἀβραάμ Βηπορίδου ἐφέντη, Ν. Βασιλειάδου ἱατροῦ, Ἀλ. Μελαχροينوῦ ἱατροῦ καὶ Χρ. Παπαϊωάννου. Μετὰ τὸν ἁγισμὸν ἡ Α. Θ. Π. ἀπήγγειλε τὴν ἐπομένην καταλυκτικὴν εὐχὴν:

Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ θαυμαστός ἐν ἔργοις, ὁ ἀνεκδιηγῆται ἀγαθωσύνη καὶ πανσόφῳ προνοίᾳ διέπων τὰ σύμπαντα καὶ τὴν τῶν ἀνθρώπων ζωὴν καθοδηγῶν εἰς τὸ θέλημά Σου τὸ ἅγιον, ἐπάκουσον ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν δεομένων Σου καὶ δὸς ἡμῖν τὴν πανσθενουργὸν χάριν Σου εἰς τὸ θεμελιῶσθαι καὶ ἐγεῖραι ἐνταῦθα οἶκον σχολῆς ἐπ' ἀγαθῇ τῶν εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων τέκνων Σου. Τὰ θεμέλια αὐτοῦ ἀρραγῇ καὶ ἀσάλευτᾳ δὸς γενέσθαι, ἐδραῖον καὶ τέλειον εὐδόκησον αὐτὸν καταρτισθῆναι, οἶκον γραμμάτων τῶν σοφίζοντων εἰς σωτηρίαν, ἱδρυμα θείας ἐπιγνώσεως, ἐργαστήριον ἠθικῆς διαπλάσεως, φυγαδευτήριον παθῶν, ἱατρεῖον ἀπαιδευσίας, λουτήρα παντὸς ρύπου καὶ πάσης ἀκαθαρσίας, καταφύγιον τῶν ἀπεκδεχομένων τὰ πλούσιά Σου ἐλέη καὶ ἐπιζητούντων τὰ οὐράνια ἀγαθὰ. Τοὺς ἐπιστατήσαντας ἐφόρους καὶ πάντας τοὺς ἔργῳ ἡ καὶ λόγῳ συντελέσαντας εἰς πορισμὸν τῶν πρὸς οἰκοδομὴν χρειωδῶν ἐνίσχυσον καὶ ἀντάμειψαι τοῖς ἐπουρανίοις Σου χαρίσμασιν, ἀβλαβεῖς διαφυλάττων ἀπὸ παντὸς κακοῦ συναντήματος. Τοὺς δ' ἐν αὐτῷ μέλλοντας διδάξαι καὶ μαθητεῦσαι διατῆρει ὑπὸ τὴν σκέπην Σου τὴν κραταιάν, ἐμπνέων ἔρωτα εἰς τὸ θεῖόν Σου θέλημα, ἐπιμέλειαν εἰς ἐπίγνωσιν τῶν ἁγίων Σου ἀληθειῶν καὶ πόθον εἰς τὴν τῶν θείων Σου ἐντολῶν κατανόησιν καὶ ἐκπλήρωσιν ὅτι παρὰ Σοῦ πᾶσα δόσις ἀγαθῇ καταπέμπεται, καὶ Σὺ εἰ ὁ εὐλογῶν καὶ ἀγιάζων τὰ σύμπαντα δι' ὃ καὶ Σοὶ τὴν δόξαν καὶ προσκύνῃσιν καὶ εὐχαριστίαν ἀναπέμπομεν, τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Τίῳ καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Εἶτα ὁ ἐκ τῶν ἐφόρων Ν. Βασιλειάδης διὰ τῆς ἐπομένης προσελθὼς ἐπεκλήσθη τὰς εὐχὰς τῆς Α. Θ. Π. πρὸς ταχεῖαν τοῦ ἔργου περάτωσιν.

Τὸν θεμέλιον τοῦτον λίθον εὐλόγει καὶ κα-

τάθες, Παναγιώτατε Πατριάρχα. Εἶνε ὁ λίθος ἐφ' οὗ θὰ τελεῖται καθημερινή ιεροτελεστία τῆς μικρᾶς νεότητος πρὸς τὸν Θεὸν Πατέρα τῶν φώτων, τῶν ἀθώων καρδιῶν πρὸς ἐξευγενισμόν τῆς ψυχῆς καὶ πρὸς διανοητικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀφορφώτου νοῦ, τὴν ὁποίαν ἀπαιτεῖ ὁ σύγχρονος πολιτισμὸς ἵνα τοῖς δώσῃ τὸ δίπλωμα εἰσόδου εἰς τὴν κοινίστραν τῆς κοινωνίας.

Ἐν τῷ θεμελίῳ τούτῳ λίθῳ, Παναγιώτατε, εὐλογήσατε τὴν πρώτην ἐκπαίδευσιν, τὴν πρώτην διάπλασιν, τὴν πρώτην κρηπίδα τῆς κοινωνικῆς ἀνεξίξεως. Ἐὰν δὲν ἔχῃ τίτλους ἐπὶ τῆς μεγάλης σοφίας, ἔχει ὅμως τίτλους μορφωτικούς καὶ ἐξευγενιστικούς ἐπὶ ὀλοκλήρου τοῦ ἔθνισμου, τοῦ ὁποίου διαμορφοῖ τὴν βάσιν κατὰ τοὺς πρέμνους καὶ τὸν κορμόν. Ἐπὶ τῆς πέτρας ταύτης ἀκονίζεται ἡ μεγάλη μάζα, ἐξ ἧς ὀρμάται ὁ πολυπληθὴς λαὸς καὶ προπαρασκευάζεται ὁ εὐγενὴς κύκλος τῶν καλῶν τεχνῶν καὶ τῆς ἐπιστήμης. Τὴν σήμερον ἡ ἡμετέρα κοινωνία εὐρηται ἐν βιολογικῇ κρίσει, τὴν ὁποίαν ἐπήνεγκον αἱ ἀπὸ πεντηκονταετίας πολυάριθμοι ἀνακαλύψεις, ἡ καταπληκτικὴ διεθνὴς συγκοινωνία καὶ ἡ τεραστία ἀνάπτυξις τοῦ ἐμπορίου. Τὴν κρίσιν ταύτην εὐκόλως ἀντεμετώπισαν τὰ ἀνεπτυγμένα εὐρωπαϊκὰ ἔθνη, ἐνῶ τὸ ἰδικόν μας εὐρέθῃ ἀνέτοιμον καὶ ἀμόρφωτον. Τὸ πάθημά του ὅμως ἐπιβάλλει ἡμῖν ὑπερόχους εὐθύνas ἀπέναντι τῶν ἀπογόνων καὶ μᾶς πιέζει σφοδρῶς νὰ μορφώσωμεν τὰ τέκνα μας ὑπὸ συνθήκας, τὰς ὁποίας παντοτεινὰ ἡ ἰσορροπία μεταξὺ τῆς διεθνούς ἐκπολιτιστικῆς προόδου καὶ τῆς μορφώσεως τοῦ νοῦ ἀπαιτεῖ ἐκ μέρους παντὸς παλαιστοῦ τῆς κοινωνικῆς κοινίστρας. Εἶναι ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ Αἰωνίου Νόμου, ὅστις ἐκπολιτίζει καὶ προάγει τὰς ἀνθρωπίνους γενεάς. Αὐτὴν τὴν ἰσορροπίαν ἐπιζητοῦσιν αἱ νεώτεροι ἀστικάι, ἐμπορικαὶ καὶ βιομηχανικαὶ σχολαί, τὰ πρακτικὰ λύκεια, καὶ ἐν γένει τὰ νέα προγράμματα τῆς πρώτης καὶ μέσης παιδείας. Αὐτὸν τὸν σκοπὸν θὰ ἐπιζητήσῃ ἡ σήμερον θεμελιωμένη Πατριαρχικὴ Ἀστικὴ Σχολή. Καὶ πρὸς ἐπίτευξιν τοιοῦτου σκοποῦ ἡ ἐφορία ἐπικαλεῖται ἐν τῇ ἐπισήμῳ ταύτῃ στιγμῇ, Παναγιώτατε Δέσποτα, Σεβασμιώτατοι ἀρχιερεῖς, κυρίαὶ καὶ κύριοι, τὴν συνδρομὴν παντὸς φιλομούσου, ἀπὸ τῆς ἐλευθερίου δωρεᾶς μεγάλου εὐεργέτου μέχρι τοῦ ὀβολοῦ τῆς χήρας. Ἡ ἐφορία διακηρύττει,

Παναγιώτατε Πατριάρχα, πρὸς Ἑμᾶς τὴν ἀπειρον αὐτῆς εὐγνωμοσύνην δι' ὅσα πεπνυμένα Αὐτῇ συμβουλευέτε καὶ γενναϊόδωρα εὐεργετεῖτε.

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ὅμως ταύτης ἡ Θεία Προνοία ἀνεγειρομένη Πατριαρχικὴ Ἀστικὴ Σχολή, ζητεῖ τὴν συνδρομὴν ὀλοκλήρου τοῦ ἔθνους, χωρὶς νὰ λησμονήσῃ ὅτι ὡς τὴν πρώτην βάσιν ἱερὰν καὶ πολύτιμον, ὡς ἐλπίδα, ἐπιτυχίαν, καὶ φύλακα ἄγγελον πρὸς Ἑμᾶς, Παναγιώτατε Πατριάρχα, θαρρούντως ἀτενίζει, ζητοῦσα τὴν Πατριαρχικὴν ἀντίληψιν καὶ εὐλογίαν. Καὶ δι' αὐτὸ ὅλοι ἡμεῖς μικροὶ καὶ μεγάλοι, μαθηταὶ καὶ ἔφοροι, οἱ φαναριῶται καὶ τῶν περὶ συνοικιῶν τοῦτ' αὐτὸ παρακαλοῦμεν: τὸν θεμέλιον τοῦτον λίθον εὐλόγει καὶ κατάθες, Παναγιώτατε Πατριάρχα!

Μετέπειτα τῆς Α. Θ. Παναγιότητος κατατιθεμένης ἰδιοχείρως τὸν θεμέλιον λίθον ὁ πρόεδρος τῆς Ἐφορείας Μ. Πρωτοσύγκελλος [Χρυσόστομος, ἀνέγνω τὴν ἐπὶ τοῦ θεμελίου λίθου τεθείσαν ἐπιγραφὴν ἔχουσαν ὧδε:

Εὐλογία τοῦ Θεοῦ Πατρὸς τῶν φώτων,

Ἐν ἑτὶ χιλιοστῷ ἐννεακοσιοστῷ μηνὸς ἰαννουρίου β', βασιλεύοντος τοῦ Σουλτάνου Ἀβδουλ Χαμίτ Χάν τοῦ Β', πατριαρχούντος Κωνσταντίνου τοῦ Ε' τοῦ ἀπὸ Ἐφέσου, ἐφορευόντων: Μεγάλου Πρωτοσυγγέλλου Χρυσόστομου, Ἀβραὰμ Βαπορίδου ἐφέντη, Ἀλεξάνδρου Μελαχρινοῦ, Νικολάου Βασιλειάδου καὶ Χρήστου Παπαϊωάννου, τῆς ἐν Φαναρίῳ Πατριαρχικῆς Ἀστικῆς Σχολῆς ὁ θεμέλιος οὗτος λίθος αὐταῖς Πατριαρχικαῖς χερσὶ τέθεται.

Τῆς Α. Θ. Παναγιότητος εὐχαμένης ὑπὲρ τῆς Α. Α. Μ. τοῦ φιλομούσου ἡμῶν Ἀνακτοῦ Σουλτάν Ἀβδουλ Χαμίτ Χάν τὸ παριστάμενον πλῆθος ἐξεργάγη εἰς ζητωκραυγὰς ὑπὲρ τῆς Α. Α. Μ. καὶ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ὧν ἐψάλησαν καὶ οἱ πολυχρονημοί.

Οὕτω δὲ διὰ τῶν εὐχῶν τῆς Μ. Ἐκκλησίας προαρχόμενον πρόκειται διὰ τῆς προθύμου καὶ γενναίας τοῦ φιλομούσου δημοσίου συναντιλήψεως νὰ συντελεσθῇ ἔργον ἀπὸ ἱκανοῦ χρόνου ἐπιτακτικῶς ἐπιβαλλόμενον ἐντὸς μικροῦ πλέον χρόνου κτίριον ἀπεριττον, ἀλλὰ κομψὸν καὶ στερεὸν θέλει φιλοξενῇ τοὺς πολυπληθεῖς μαθητάς τῆς Σχολῆς ταύτης, ἥτις πρόκειται ν' ἀποβῇ πρότυπος εἰς τὸ εἶδος αὐτῆς.

— Διορισμοί. — Ἐν τῇ σημερινῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ πρόεδρος μὲν τῆς Ἐφορείας τοῦ Ἰωακείμειου Παρθεναγωγείου διορίσθη ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Βεροῖας Κωνσταντῖνος, μέλος δὲ κληρικὸν ἐν τῷ

Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Μαρωνείας Ἰωακείμ ἀντικαταστήσαντες ἀμφοτέρω τὸν ἀποχωρήσαντα μητροπολίτην Πελαγονείας.

Ἔνεκα τῶν ἑορτῶν ἡ «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια» ἐκδίδεται σήμερον Σαββάτῳ.

ΜΑΞΙΜΟΣ Ο ΛΟΓΙΟΣ

Μετὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν «Πατριαρχικῶν Πινάκων» μου πολλή τις ὕλη συνεσφρευθῆ, ἄλλον τινὰ τόμον μείζονα τοῦ ἐκδοθέντος ἀποτελοῦσα. Τὸ μὲν, ὁμογενεῖς φιλόπονοι προέβησαν εἰς ἔκδοσιν ἐκκλησιαστικῶν γραμμῶν, ιστορικῶν ἢ μικρῶν χρονικῶν ἀποσημειωμάτων, τὸ δὲ φίλοι μου καὶ συνήθεις προθύμως συνήργησάν μοι ἐν τῇ συναθροίσει ὕλης ἀνεχδότου τέως. Εἰς τὸν παρ' ἐμοὶ συρφετὸν τῆς ὕλης ταύτης ἀνήκει καὶ τὸ σήμερον ἐκδιδόμενον ἔργον, ὅπερ ὑπέδειξα ἄλλοτε¹, καὶ ἐξ οὗ λαμβάνουσιν ἀφορμὴν οἱ ἐπαλόντες ὅπως διαλευκάνωσι, κατὰ τὸ ἐνδόν, οἰαδήποτε σημεῖα μένουν σκοτεινὰ τῆς ιστορίας τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν κατὰ τὸ δεύτερον ἡμῖς τῆς ΙΕ' ἑκατοσταετηρίδος.

Τὸ χειρόγραφον, ἐξ οὗ μεταγράφω τὴν ἐκδιδομένην «μονωδίαν», εὗρίσκεται ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὄρει μονῆς τῶν Ἰβήρων, ὑπ' ἀριθμὸν 537, γεγραμμένον ἐπὶ χάρτου, κατὰ τὸν ΙΖ' αἰῶνα. Πόσας σελίδας τοῦ χειρογράφου κατέχει ἡ μονωδία δείκνυσιν ἡ διὰ κεραιῶν καθέτωρ διαιρέσις. Συγγραφεὺς αὐτῆς ἐστὶν ὁ Μανουὴλ Κορίνθιος, περὶ οὗ ἐν καιρῷ δέοντι γράψας οὗ μεταγράφω τὰ ἡδη γνωστά². Χειρόγραφον δὲ τι (γνωστὸν ἡμῖν γενομένον ὑπὸ γαλάτου βιβλιολόγου) μαρτάνει ἡμῶς ὅτι Μάξιμος ὁ πατριάρχης εἶχεν ἀνεψιὸν Μανουὴλ Κομνηνόν³, ἀλλ' οὗτος οὐκ ἦν ὁ ἡμέτερος, ὁ τῆς μονωδίας συγγραφεὺς.

Εἰς ὅσα πρὸ δώδεκα ἐτῶν ἔγραψα περὶ τοῦ πατριάρχου Μαξίμου⁴ πρόσθετος ἔτι δύο

συνοδικὰς πράξεις, ὅστερον γνωσθείσας· 1) τὸν κατὰ σιμωνιακῶν τόμον τὸν καὶ πολλὰ, κακῶς, ὥς εἶπεν, ἔχοντα ἐν τῇ πολιτείᾳ τοῦ κλήρου διορθώσαντα⁵, καὶ 2) τὴν πράξιν, δι' ἧς ἐχορήγησεν εἰς Ἰωάσαφ μοναχὸν τὸν ιεροκλήρυκα καὶ πρεσβύτερον, πρὸς ἐπίσκεψιν πνευματικῆν, τὰ παρὰ τὴν ἐνορίαν τοῦ Λακεδαιμονίας χωρία Μεγάλην καὶ Μικρὰν Ματῆν, Μεγάλον Ζυγόν, Πέδημα, καὶ Καλομάταν⁶.

Ἡ «μονωδία», καθ' ἑαυτὴν οὐδὲν εἰσφέρουσα μέγα, διδάσκει πολλὰ ἡμῶς ἀντιβαλλόμενῃ πρὸς ἕτερον ἔγγραφον κακείμενον συμπληροῦσα. Ἀνάγνωθι ταύτην:

«Μανουὴλ τοῦ μεγάλου ρήτορος

μονωδία ἐπὶ τῷ πατριάρχῃ Μαξίμῳ τῷ λογίῳ».

«Φεῦ! ὅς πέρος ἐσπούδαζον ἐπὶ τὴν σύνθεσιν ἡδέων ἄσμα προῆμαι νῦν γοιρὸν τι πλέκειν· δὴ γὰρ μοι μέλει μελετῶσι τὰ γραπτὰ Μουσικῶν ἀψευδῶν ἐλέγων δάκρυσι τεγγομένῳ· οὐδὲν γὰρ καὶ τὰςδε κατηγωνίσαστο τέχνης. Οὕτω καὶ γὰρ χρεὼν ἐν τῷ παρόντι προσιμιάσκειν· ἀλλὰ πόθεν τοῦ θρήνου νῦν ἀπάρξομαι; συγχέει γὰρ μου τὸν λογισμὸν τὸ τοῦ δυστυχῆματος μέγεθος· πῶς μου ἡ γλῶττις τῷ λόγῳ ἐξυπηρετήσεται ἀμοχητὶ, πῶς δ' ὀρθάλοι δακρύων ἀνευ πῶς δέ γε καὶ ἡ καρδία, ὅλη ὑποτρέμουσα, τῇ ἀγῶνι οὕτω λύπη βρυνομένη. Ὅμως οὐ μόνον μοι προσήκει νῦν τὸ θρηνεῖν, ἀλλὰ τῷ τῶν ρωμαίων δυστυχίᾳ παντὶ γένει· διό μοι συνεργοῦντες, καὶ ἀναμιμνήσκοντες, ἡ καὶ ἀναπληροῦντες εἴ τι παρήν, ἢ τῶν τοῦ καιμένου ἀγαθῶν, ἢ τῶν ἡμετέρων δυστυχιῶν, ταῦτα γὰρ τε καὶ κείνα λεκτέα ἂν εἴη ἐν τῷ παρόντι, ἐν οἷς τ' ἐμπεπτώκαμεν γινώμεν καὶ ὧν περ ἐστερήθημεν λάθωμεν αἰσθησιν, συνθρηνήσαστε θρηνοῦντι ρωμαίων ἅπας ὁ δυστυχέστατος σύλλογος. Κοινὸς γὰρ ὁ παρὼν ἐστὶ θρήνος, εἴπερ καὶ ἡ δυστυχία κοινή. Φεῦ, φεῦ, οἶμοι· πολλὰ καὶ μεγάλα αἰ τῷ ἀθλίῳ ἡμῶν ἐπισκήψασαι γένει συμφοραὶ τε καὶ δυστυχίαι· οἱ τοῦ γένους καθεκάστην, ὥς εἶπεν, πολυεῖδεις διωγμοὶ καὶ κακώσεις, ἢ τῆς Ἐκκλησίας ταπεινώσεις καὶ δουλικὴ παρὰ τῶν οἰκείων καὶ τῶν ἀλλοτρίων καταφρόνησις καὶ ὡς ὠνητοῦ ἀπεμπώλησις δούλου, ἢ τῶν λογάδων ἀπόκρυψις, ἐντεῦθεν παντελὴς τοῦ λόγου ἀμαύρωσις τε καὶ ἐκλείψις, ἢ καὶ πλείσται ἄλλαι, αἱ ἐκτραγωδησάτις οὐκ ἐξιχύσει».

«Ἀλλ' ἡ νῦν δυστυχία τὰς προγεγραμμένας ἐκεί-

1. Χρονικὰ πατριαρχικῆς ἀκαδημίας· σελ. 41, σημ. 4.

2. αὐτόθι, ἀπὸ σελ. 36—43, ἅπερ ἀποδοκιμάζει πῶς ὁ κ. Legrand (Bibliographie Hellénique, τόμ. Α', σελ. CVI) ὑπὸ τὴν γράφω περὶ Μανουὴλ οὔτε δόκιμον, οὔτε νέον !!

3. Legrand, τοῦ αὐτοῦ συγγράμματος τόμ. Β', σελ. 151.

4. Πατριαρχικὸι Πίνakes· σελ. 485—487.

5. Ἐπαμ. Σταματιῶδου, Ἐκκλησιαστικὰ Σύλλεκτα· ἐν Σάμῳ, 1891, σελ. 38. Βιβλιαρίον λῖαν πολυτίμητον.

6. Ἱεροσολυμ. Σταχυολογία (τῆς Παλαιστινίου Ἐταιρίας)· τόμ. Α', σελ. 476—478. Ἄνευ ἑτοῦς ἔγγραφον ἐκεῖ καίμενον ἀναφέρει πρὸ τοῦ Συμεὼν πατριάρχῃ Μάξιμον· τοῦτον δὲ

νας πάσας δεινῶς ὑπερῆρεν, ὡς ὁ σφοδρότερος τὸν ἐλάσσονα πόνο· ἐνθεν τοι καὶ πρὸς τὸ μηδὲν ἦκει τὸ γένος· ἐπεὶ πρότερον μὲν εἰ καὶ δυστυχοῦν ἐτύγχανε, νῦν μὲν ἐπὶ πράγμασι, νῦν δ' ἐπ' ἀνδράσι γενναίοις τε καὶ σπουδαίοις καὶ ἐπ' ἄλλῃτινι εὐδαιμονίᾳ, ἀλλὰ διχοχῆτινι μικρῶν λειψάνων πρὸς τὰς ἐπερχομένας δυστυχίας ἀπῆντα πως, ἥ ὁ πᾶς δῆμος περιφρουρούμενος ἦν καὶ οὐ συνεχωρεῖτο ἀπογνώσει τινὶ κατεμπεσεῖν. Νῦν δὲ οὐδεὶς, ὡς οἶμαι, τὴν τούτου προστασίαν μετὰ τὸν κείμενον τόνδε διαδεξόμενος ὑπολέλειπται, ἀλλὰ πρὸς ἀρᾶντων τελείαν τὰ τε ἄλλα ἡμῶν, τὰ τῆς Ἐκκλησίας δὲ μέγιστα, οἶμοι, ἐλεεινῶς ἀφορᾷ, εἰ μὴ σὺ, Κύριε, Κύριε, δύναιμι τῆς σωτηρίας ἡμῶν, τῇ ἐμφύτῳ σου δυσωπούμενος ἀγαθότητι, ἡμῖν τοῖς κατακρίτοις καὶ ἀχρείοις | τοῖς δούλοις χεῖρα βοηθείας ὀρέξεις. Ὁρᾷ, Κύριε, τὴν ἡμῶν καταστροφήν ὅση; Ὅμως δίκαιος εἰ ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐποίησας ἡμῖν, καὶ πᾶσαι αἱ κρίσεις σου ἀληθεῖς, καὶ κρίματα ἀληθεῖς ἐποίησας κατὰ πάντα, καὶ ἐπήγαγες ἡμῖν καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν ταύτην τὴν βασιλίδαν τῶν πόλεων τῶν πατέρων ἡμῶν, ὅτι ἡμάρτομεν καὶ ἠνομήσαμεν καὶ τῶν ἐντολῶν σου οὐκ ἠκούσαμεν . . . ἀλλὰ μὴ παρὰ δόξης ἡμᾶς εἰς τέλος, διὰ τὸ ὄνομά σου, καὶ μὴ διασκεδάσῃς τὴν διαθήκην σου καὶ τὸ ἔλεός σου ἅψ' ἡμῶν· ὅτι ἐσμικρύνθημεν παρὰ πάντα τὰ ἔθνη καὶ ἐσμέν ταπεινοὶ σήμερον διὰ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν. Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως».

«Τὰ ἡμῶν τοίνυν, ὦ ἄνδρες, νῦν ὑπὲρ ποτε θρήνου ἄξια· εἰς ἀφνισμόν γὰρ ἀφορᾷ παντελῆ, τὰ τῆς Ἐκκλησίας δὲ μέγιστα· ὃν γὰρ ὑπεραγωνιζόμενον αὐτῆς εἶχομεν | τοῦτον ἄπνου καθορᾶν ἐστὶν ἡμῖν προκείμενον πᾶσιν. Ἐστερήθημεν τοῦ καλοῦ ποιμένου καὶ μιμητοῦ τοῦ καλοῦ ἀρχιποίμενος· φεῦ τῆς ζημίας· οἶμοι τῆς δυστυχίας καὶ τῆς πολλῆς συμφορᾶς. Νῦν παντελῶς πεπνυμένθα· νῦν τὴν συμφορὰν ὀλοκλήρον ἔχομεν· ἕνα γὰρ ὀφθαλμόν ἀντὶ πολλῶν εἶχομεν, τὸν προκείμενον· καὶ τοῦτον νῦν ἐλεεινῶς ἐξεκόπημεν. Βραχέι τινι λόγῳ λειψάνῳ ἡμεῖς ἐγκαλλωπιζόμενοι· καὶ τοῦτο, φεῦ, ἀπεβλάμεθα νῦν. Φεῦ τοῦ πᾶθους. Σεσίγηκεν, ὦ, σύστημα ἱερὸν, ἡ καθεκᾶστην ὑπὲρ ἡμῶν ἀγωνιζομένη γλῶσσα· πάντα λαβοῦσα ὥχετο τὰ γαθὰ· φεῦ τῆς ὀρφανίας, ἥτις ἡμᾶς περιεστοίχησε· φεῦ τῆς ζάλης. Τίς τὴν ἡμῶν διαδέξατο προστασίαν; Τίς τὴν τοῦ γένους ἡμῶν ἐν τῷ παρόντι πενίαν παρὰ μυσθίσαιτο; Ἀλλ' ὦ, δέσποτα· τί τοῦτο ἡμῖν πεποίηκας; ἔξεστι γὰρ ἡμῖν συνδιαλεχθῆναί σοι τῷ παρόντι. Τί τοῦτο πεποίηκας; πῶς ὀρφανούς ἡμᾶς καταλέλοιπας; τίνι τὴν ἡμῶν ἐπέτρεψας προστασίαν; Ἰδοὺ γὰρ σοι περιστάντα τὰ τέκνα τὴν ἀπὸ σοῦ διδασχὴν ἀναμένουσιν· ἀνάπτυσσον οὖν τὰ χεῖλη, ὦ δέσποτα, καὶ τοῖς σοῖς λόγον δὸς τέκνοις, ποθοῦσι τῆς σῆς ἀκούσαι φωνῆς».

«Τίς μετὰ σέ, δέσποτα, πατήρ ἡμῖν ἀναφανεῖ; Τίς ἐξισωθεῖ σοι τὰ τῶν ἀγαθῶν πλεονεκτήματα, ἅπερ ἐνῆν σοι μόνῳ, οὐ τῶν ἐν τοῖς προῦσι, λέγω,

καιροῖς, τολμῶ δ' εἰπεῖν καὶ τοῖς τῶν πάλαι. Σοῦ γὰρ ἐπὶ τοῦ πατριάρχικου θειοτάτου ἀνδράκτος θρόνου, τί τῶν ἀγαθῶν ἡμῖν οὐκ ἐγένετο τῶν δόξαν καὶ πολλὴν παρησίαν παρεχομένων; Ἡ ἡμῶν ἐλαμπρύνθη εὐσεβεία ἐν τοῖς ἐσχάτοις τούτοις καιροῖς, καίπερ ἐν μέσῳ οὕτῳ τῶν ἀκινθῶν ἐνυπάρχουσα τῶν τῇ καθ' ἡμᾶς ἀντικαθισταμένων ἀληθείᾳ, φημί. Τῶν θείων τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας μυστηρίων τὸ κλέος ὑψώθη. Παρησίαν οἱ πολλὴν τὸ εὐσεβὲς τοῦ Χριστοῦ εἴληψε ποίμνιον. Ἀλλ' ὅσης τότε χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης ἡμᾶς ἐνέπλησας, τοσαύτης ἡ καὶ πλείονος νῦν ἐπλήρωσας ἀθυμίας | καὶ κατηφείας πολλῆς, δακρύων, οἰμωγῶν, στεναγμῶν ἀφορήτων. Πῶς γὰρ οὐ θρηνησομεν τὸν πατέρα, τὸν κατηγεμόνα, τὸν ἄκρως ἀρχιερέα καὶ ποιμένα ἡμῶν, μᾶλλον δὲ ἡμᾶς αὐτοὺς πῶς οὐ ταλανίσομεν τῆς ὀρφανίας, τῆς δυστυχίας, τῆς ζημίας; Πῶς οὐ γῆ καὶ σποδῶ τὰς ἡμῶν καταπασσόμεθα κεφαλὰς; ἡ γὰρ παρὰ μυσθίαν ἀπολαύοντες ἡμεῖς, καὶ ἐφ' ἣ τὰς ἐλπίδας ἐσαλεύσαμεν μὴν, ταύτης ἐλεεινῶς ἐστερήθημεν. Φεῦ! φεῦ, ὦ δέσποτα, οὐ παρὰ μυσθίαν τὸν ποτέ σοι καὶ νῦν ἴσως προσφιλέστατον; Οἶμοι, σεσίγηκεν ἡ ῥήτορος γλῶσσα, ἥτις ὑπὲρ μέγιστον δίστομον ἦν ἐκθερίζουσα τὰς τῶν ἀσεβούντων φρυγανώδεις γλωσσαιτίας ἢ εὐκέλαδος, ἢν αἱ ῥήτορες μὲν λόγοι διεγύμνασαν, τὰ τῆς φιλοσοφίας δὲ δόγματα κατακόσμησεν, ἡ τοῦ θείου δὲ Πνεύματος χάρις εὐμᾶς θήξασα διεστόμωσεν. Οἶμοι· ὁ τῆς σοφίας τρόφιμος τὰ χεῖλη κατέκλεισε, τὸ θεολόγον στόμα κατησφελίσθη. Τί τοῦτο τό | φρικτῶδες μυστήριον, δέσποτα! Οὕτως τῆς πυρὸς πνεύσεως μένος ῥητορείας ὁ θάνατος ἐπικρατέστερος; Οὕτως τῆς οὐρανομήκου καὶ οὐρανοδρόμου φιλοσοφίας καταρνευτῆς ἀναιδέστατος; Οὕτως τοῦ θεολόγου στόματος ἐπιπληκτῆς ἱταμώτατος; Φεῦ τοῦ παρὰ δόξου μυστηρίου· φεῦ, πῶς παρεδόθημεν τῇ φθορᾷ· φεῦ, πῶς συνεζεύχθημεν τῷ θανάτῳ!»

«Οἶμοι, παναγιώτατε δέσποτα, ὁ λαὸς ὁ σὸς, τὸ σὸν ποίμνιον, τὰ τέκνα τὰ σὰ, παριστάμενα, τὴν σὴν ἀναμένουσιν εὐλογίαν. Εὐλόγησον αὐτοὺς τοίνυν, καὶ ἐμὲ, ἀνασχὼν τὴν τιμὴν σου χεῖρα. Μυστικῶς τὰ χεῖλη διόχης τοῖς σοῖς τέκνοις εἰρήνην πρόσειπε. Αἶ, αἶ, τοῦ πᾶθους! Ἀλλ' ὡς εἶοικε, νῦν ἡκιστα προντίζεις ἡμῶν, βραρυθεὶς ταῖς καθεκᾶστην τῶν πειρασμῶν προσβολαῖς, καὶ ἐκ τῶν οἰκείων ἀδίκως καθυπέστης καὶ ξένων. Εἰ δ' οὐχ ἡμῶν λόγον δίδως, τοῖς τῇ ἀληθείᾳ δ' ἀντικαθισταμένοις ἀναστάς | διαλέχθητι· ἀπόδειξον τὸ τῆς εὐσεβείας ἡμῶν κεφάλαιον· ἐπιχείρησον κατ' αὐτῶν ἐπιστημονικώτατά τε καὶ γενναϊότατα, ὡς εἰώθεις, ἄρκεσον ἡμῖν, ἐπάρκεσον κινδυνεύουσι. Φεῦ! οἶου καλοῦ ἐστερήθημεν· σοφίᾳ μὲν τὴν ψυχὴν κεκοσμημένου, εὐγλωττίᾳ δὲ λαμπρυνόμενου, κάλλει δ' ὡς ἐνὶ τῶν ἀγαθῶν περιαστραπτομένου· ἀπλῶς, πᾶσιν ἀγαθοῖς καταποικισμένου. Ὡ, ὦ τοῦ πᾶθους· οὐ δύναμαι τῆς συμφορᾶς θρηνησαι τὸ μέγεθος· ἐκλείπει μου ἡ ἰσχὺς, βύω

τῇ λύπῃ τὸ στόμα. Ἀλλὰ σὺ μὲν, πατριάρχων ἄριστε, τὸν δρόμον τετελεκώς καὶ τὴν πίστιν τετηρηκώς τοῦ στεφάνου τῆς νίκης ἐπέτυχες. Ἡμεῖς δὲ, φεῦ, εἰς οἶον κλύδωνα καὶ ζέλην ὀρφανίας ἐμπεπτώκαμεν, σοῦ τοῦ γλυκυτάτου πατρὸς καὶ καθηγητοῦ στερηθέντες. Ἀλλὰ μὴ ἐξῆς τέλεον ἡμᾶς ὀρφανούς· εἰ γὰρ καὶ τὸ σῶμα τέθηκας, ἀλλὰ τὴν ψυχὴν ἐν τῷ τῶν δικαίων ζῆς καταλόγῳ ἐν οὐρανοῖς, εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ ἐν Κυρίῳ σοὶ ὁ μισθός· «Δίκαιοι γὰρ εἰς τὸν αἰῶνα ζῶσι, καὶ ἐν Κυρίῳ ὁ μισθός αὐτῶν» καὶ τὰ ἐξῆς τὸ σολωμόντειον φησὶν ἔπος. Διό, σῶζοις καὶ φυλάττοις ἡμᾶς [οὐραν]όθεν, τὰς εὐχὰς σου, τῶν ἐπερχομένων ἀνικρῶν ἀνωτέρους· ἀμήν».

(ἔπεται συνέχεια)

Ὁ Μέγας Χαρτοφύλαξ Μ. Ι. Γεδεών

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

Γ. Λαμπάκη ὁρηγητοῦ τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ, ἡ Μονὴ Δαφνίου μετὰ τὰς ἐπισκευάς. Ἐν Ἀθήναις. Τύπ. Α. Κωνσταντινίδου 1899, σ. κη' + 100.

ὑπὸ τὸν τίτλον, «Χριστιανικὴ Ἀρχαιολογία τῆς Μονῆς Δαφνίου ὑπὸ Γ. Λαμπάκη κλπ.» ἡ πενιχρὰ ἡμῶν Ἐκκλησιαστικὴ φιλολογία ἐκέκτητο ἤδη ἀπὸ τοῦ 1889 πολλοῦ λόγου ἀξίαν συγγραφὴν περὶ τῆς οὐ μακρὰν τῶν Ἀθηνῶν ἐπιφανοῦς Μονῆς τοῦ Δαφνίου. Ἡ ἐναγχος ὑπὸ τὸν ἄνω τίτλον ἐκδοθεῖσα νέα περὶ τῆς Μονῆς ταύτης πραγματεία τοῦ ὁρηγητοῦ κ. Ι. Λαμπάκη ἀποτελεῖ ἀναγκαῖον συμπλήρωμα τῆς πρώτης συγγραφῆς αὐτοῦ. Τῷ 1897 ἐπερατώθησαν αἱ δαπάναις τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς Ἀθηνῆσιν Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας ἡδὴ ἀπὸ τοῦ 1892 ἀρξάμεναι ἐπισκευαὶ τοῦ ναοῦ τῆς Μονῆς. Διὰ τῶν ἐπισκευῶν τούτων, ἔνεκα τῶν σεισμῶν τοῦ 1894 ἰδίως ἀπαραιτήτων γενομένων, ἐπετεύχθη ἡ στερέωσις τῆς οἰκοδομῆς, ἡ κάθαρσις ἀπὸ μεταγενεστέρων προσθηκῶν, ἡ ἀνακάλυψις νέων ἀγιογραφικῶν καὶ ἡ πλήρης ἀποκατάστασις καὶ διασάφησις τῶν καὶ πρότερον γνωστῶν. Οὕτω δὲ προῆλθεν εἰς φῶς λαμπρότερον καὶ ἀρτιώτερον τὸ ἐπιφανέστατον τοῦτο χριστιανικὸν μνημεῖον τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου. Ὁ ὁρηγητὴς κ. Γ. Λαμπάκης, ὃς δι' ὅλης τῆς ἀπὸ τοῦ 1883 συντόνου καὶ καρποφορητάτης ἅμα ἐν τῷ σταδίῳ τῶν ἀρχαιολογικῶν ἐρευνῶν ἐργασίας αὐτοῦ ἐργῶ ἐβεβαίωσεν ὅ,τι ποτὲ ἐν ἐπιστολῇ πρὸς τὸν αἰοίδιμον Α. Ραγκαβῇ ἔγραφεν ὅτι ὁ γλυκὺς αὐτοῦ τύραννός ἐστιν ἡ τῆς Ἑλλάδος Χριστιανικὴ Ἀρχαιολογία δὲν ἠδύνατο, ὡς εἶκός, νὰ παρέλθῃ σιγῇ τὰ πορίσματα τῶν νέων ἐπισκευῶν, τοσαύτῳ μᾶλλον ὅσα δι' αὐτῶν συνεπληρώτο ἡ προτέρη περὶ τῆς Μονῆς Δαφνίου συγγραφὴ αὐτοῦ, ἐπληρωθεῖντο δ' ἅμα καὶ ἀναπόφευκτοι διὰ τὴν τότε τοῦ ναοῦ κατάστασιν ἀνακρίβειαι.

Τῆς προκειμένης δευτέρας περὶ τῆς Μονῆς Δαφνίου συγγραφῆς αὐτοῦ ὁ κ. Γ. Λαμπάκης προτάσσει τὰς περὶ τῆς πρώτης περὶ αὐτῆς πραγματείας αὐτοῦ ὑπὸ πολλῶν ξένων τε καὶ ἡμετέρων γενομένας εὐμενεῖς λίαν κρίσεις. Μεταξὺ τῶν ξένων διακρίνεται ὁ πολὺς Rossi καὶ διδάσκαλοι ἐπιστήμονες, οἱοι Kraus, Scultze κλπ. (σ. κη'). Βραχὺν εἶτα περὶ τῶν μνημονευθεισῶν ἐπισκευῶν λόγον ποιησάμενος (σ. 1—3) καὶ τὴν βυθίσαν καὶ δικαίαν αὐτοῦ ἐκφράσας θλίψιν διὰ τὰς τῷ 1891 γενομένας λίαν ἀτυχεῖς τοῦ ναοῦ ἐπισκευάς, καθ' ἃς καταστράφη ὁ μέγας τοῦ κυρίως ναοῦ θόλος, ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ νέου ἀδελφοῦ κατασκευάσματος (σ. 3—5), ἐπανερχεται δι' ὀλίγων εἰς τ' ἀπορῶντα εἰς τὴν καλουμένην φραγκικὴν προσθήκην καὶ εἰς τὴν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἱστορίαν τοῦ ναοῦ (σ. 6—8). Μετὰ ταῦτα ἀπτεται αὐθὺς τοῦ εἰσέτι ἀλύτου μένοντος ζητήματος τῆς ἰδρύσεως τοῦ ναοῦ, ἀλλ' ὅσημέρῃ ἔγγυστερον πρὸς τὴν ὀριστικὴν αὐτοῦ λύσιν χωροῦντος (σ. 9—11). Ὁ ἀρχιτεκτονικὸς ρυθμὸς καὶ ὁ χαρακτὴρ τῶν ἀγιογραφικῶν τοῦ ναοῦ συνθέσεων ἐπέεισαν τὸν κ. Γ. Λαμπάκην, ὅπως ἤδη ἐν τῇ πρώτῃ περὶ αὐτοῦ συγγραφῇ αὐτοῦ ἀποφαίνεται γινώσκων, ὅτι οὗτός ἐστιν ἔργον τοῦ 1' αἰῶνος, οὐχὶ δὲ τοῦ 12', ὡς συνήθως ἰθιωρεῖτο, οὐτ' αὐθὺς πολλῶν προγενεστέρων χρόνων. Ἐν τῇ προκειμένῃ συγγραφῇ προσάγεται νέα ἐπιχειρήματα, τείνοντα εἰς ὑποστήριξιν τῆς γνώμης αὐτοῦ ταύτης. Μετὰ τὰς ἐπισκευάς ἐξῆλθεν εἰς φῶς ἡ εἰκὼν τοῦ ἁγίου Γρηγορίου ἐπισκόπου Ἀκραγαντίνων τελευτήσαντος τῷ 685¹.

(1) Ὁ κ. Γ. Λαμπάκης ἐρείδόμενος ἐπὶ τῆς χρονολογίας ταύτης φαίνεται οὐδὲν ὑποπεύων περὶ τῆς παρὰ τῷ Συναξαριστῇ κειμένης διηγήσεως περὶ τοῦ Ἀγίου τούτου. Ἀλλ' ἡ διήγησις αὕτη καὶ ἐν αὐτῷ τῷ Μηνολογίῳ τοῦ Βασιλείου καὶ παρὰ τῷ μεταφραστῇ δὲν κεῖται καλῶς. (Ἡμ. Βισ. 24 Νοεμβρίου ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἰουστινιανοῦ Ρινόμητου (685-714)... γίνεται διάκονος ὑπὸ Μακαρίου ἐπισκόπου Ἱεροσολύμων (τοῦ Β. + 570· Acta Sanct' t 16, Μαίου III σελ. XXIX) : Οὕτω καὶ Μεταφρ. «διάκονος παρὰ τοῦ πατριάρχου Μακαρίου χειροτονεῖται» (Patr. Migne [t. 116 σελ. 216)... ὅτι τότε πολλὰ τῶν Μονοθελητῶν ἡ αἵρεσις σελ. 220. «Τούτου δ' ἔνεκα ἤδη ὁ Assemani (Cal. eccl. un. t. v. p. 372) παρητήρησεν, ὅτι ἐν τῇ διηγέσει ταύτῃ συγχέονται δύο Γρηγόριοι ἐπίσκοποι Ἀκραγαντίνων, ὧν ὁ πρῶτος, καὶ ἅγιος (Ἀγιογραφία Ἀρχ. Σεργίου t. II p. 369) παρὰ τὸν ἐπὶ Ἱουστινιανοῦ τοῦ 1 πέμπτου Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἐγένετο ἐπίσκοπος ἐν τῷ ὕστερον χρόνῳ, ἐπὶ Μαυρικίου· συκοφαντηθεὶς δὲ παρὰ τῷ πάπῃ Γρηγορίῳ τῷ ἁγίῳ ἐτελεύτησε περὶ τὸ τέλος τῆς 5' ἢ τὰς ἀρχὰς τῆς 6' ἐκατονταετηρίδος. Ὁ δεύτερος δὲ ἐν τῇ 5' Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ, τῇ κατὰ τῶν Μονοθελητῶν, παρὰ τὸν ἐπὶ Ἱουστινιανοῦ τοῦ Ρινόμητου διετέλει δὲ φιλικῶς διακειμένος πρὸς τὸν πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως Γεώργιον (Συναξ. 23 Νοεμβρίου... ἐπέγγεν εἰς τὴν Κων(σταντι)νὴν καὶ ἐνεφανίσθη εἰς τὸν τότε πατριάρχην Γεώργιον». 678-683 Μ. Γεδεών Πατρ. Πίνακες σελ. 250).

Ἐντεῦθεν δὲ πασίδηλον, ὅτι οὐδαμῶς εἰς τὸν 5' αἰῶνα, ὡς ἄλλοι ἤκασαν δύναται ν' ἀναχθῇ ἡ ἰδρυτις τοῦ ναοῦ. Σφραγὶς τῆς Μονῆς Δαφνίου, φυλαττομένη ἐν τῷ νομισματικῷ Μουσείῳ Ἀθηνῶν ἀνάγεται ὑπὸ τοῦ ἐν τῷ *Revue des études grecques* [t. II. No 7. 1889] δημοσιεύσαντος αὐτὴν Slumberger εἰς τὸν 1' αἰῶνα. Ἐν τῷ 13'. τεύχει τῆς Παλαιστίνης Συλλογῆς (Πετρούπολις, 1886) ἐξεδόθησαν ὑπὸ Β. Βασιλειέφσκη δύο βίοι Μελετίου τοῦ Νέου. Ἐν τῷ ἑτέρῳ τούτων, οὗ συγγραφεὺς ἐστὶ Θεόδωρος ὁ Προδρόμος, γίνεται μνηεὶς ἐπεισοδίου σχέσιν ἔχοντος πρὸς τὴν Μονὴν Δαφνίου, συμβάντος δὲ μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1082—1105'. Ὁ κ. Γ. Λαμπάκης μὴ δυνηθεὶς νὰ εὕρῃ ἐν Ἀθῆναις τὸ σχετικὸν τεῦχος τῆς Παλαιστίνης Συλλογῆς μνημονεύει τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐπεισοδίου ἐκ σημειώσεως τοῦ κ. G. Millet ἐν τῇ Ἀρχαιολ. Ἐφημερίδι 1894, ἀδυνατεῖ δ' ὡς εἰκός, νὰ ἐκτιμήσῃ τὴν σημασίαν αὐτοῦ. Ἐχόντες ὑπὸ χεῖρα τὴν μνημονευθεῖσαν ἔκδοσιν τοῦ Β. Βασιλειέφσκη νομίζομεν, ὅτι χαρίζομεθα τῷ κ. Γ. Λαμπάκη καὶ παντὶ περὶ τοῦ πράγματος διαφερομένῳ παρκατείνοντες μικρὸν ἐνταῦθα τὸν περὶ τοῦ ρηθέντος ἐπεισοδίου λόγον.

Ὁ ἐκ Μουταλάσκης τῆς Καππαδοκίας ἁγ. Μελέτιος ὁ νέος μακρὰ ἔτη ἀσκητικῶς διασχιστὴς παρὰ τὰς Θήβας περὶ τὸ πεντηκοστὸν τῆς ἡλικίας αὐτοῦ ἔτος κατέλιπε τὴν ἐνταῦθα Μονὴν τοῦ ἁγ. Γεωργίου, ὅπως μετοικήσῃ πρὸς τὰ ὅρια τῆς Ἀττικῆς. Ἐνταῦθα ἐπὶ τοῦ παρκατεμένου τῇ ἀρχαίᾳ Μουσουλῆ αὐχμηροῦ καὶ τραχέος ὄρους ἰδρυσε νέαν Μονήν, διατηρουμένην μέχρι τοῦ νῦν μετὰ τῆς προσωνομίας αὐτοῦ. Ἡ φήμη τοῦ ἁγίου προσεῖλκυεν αὐτὴς πρὸς αὐτὸν πολλοὺς, ποθοῦντας νὰ γένωνται μιμηταὶ αὐτοῦ. Σειρὰ ὅλη θαυμάτων, μάλιστα δὲ διοράσεως, προγνώσεως τοῦ μέλλοντος καὶ προφητειῶν, χαρίσματος ὃ κατ' ἐξοχὴν ἐκέκτητο ὁ ἁγ. Μελέτιος μνημονεύονται ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν βιογράφων αὐτοῦ, Νικολάου Μεθώνης καὶ Θεοδώρου Προδρόμου, συγγραφέων τοῦ XII αἰῶνος. Τὸ πρὸς τὴν Μονὴν τοῦ Δαφνίου τέχσιν ἔχον ὑπὸ Θεοδώρου τοῦ Προδρόμου (σ. 55—56) μνημονευόμενον ἐπεισοδίον ἐστὶν ἐν τῶν τοιοῦτου χαρακτῆρος θαυμασίων γεγονότων, τῶν γενομένων κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐπὶ τοῦ ὄρους Μουσουλῆς διαμονῆς τοῦ ἁγ. Μελετίου. Μοναχὸς τῆς γείτονος Μονῆς τοῦ Δαφνίου προσελθὼν πρὸς τὸν ἁγ. Μελέτιον ἰκέτευεν, ὥπως δέξηται αὐτὸν παρ' ἐαυτῷ, ἀλλὰ ταχέως ἀποδυσπετήσας πρὸς τοὺς πόρους τῆς ἀσκήσεως, ἔδειχθη αὐτῷ αὐτοῦ, ὅπως ἀπολύσῃ αὐτόν. Ἀλλ' ἐπὶ τούτῳ ὁ μοναχὸς ὑποπίπτει εἰς πειρασμόν, ἀφαιρεῖται τὴν τῆς Μονῆς σκαπάνην. Ἐμφανισθεὶς πρὸ τοῦ ἁγ. Μελετίου, ὅπως τύχῃ τῆς ἀπολύσεως αὐτοῦ, μανθάνει μετ' ἐκπλήξεως καὶ τρόμου, ὅτι ὁ ἅγιος διέγνω τὴν γενομένην κλοπὴν, ἐγίνωσκε δὲ καὶ τὸν τόπον, ἐν ᾧ ἔκειτο κεκρυμμένη ἡ κλαπεῖσα σκαπάνη. Τοιοῦτον

διὰ βραχείων τὸ ἐν ταῖς σ. 55—56 ἐκτιθέμενον ὑπὸ Θεοδώρου τοῦ Προδρόμου γεγονός. Τὰ σχετικὰ τῆς διηγήσεως ταύτης πρὸς τὴν Μονὴν Δαφνίου ἐπὶ λέξει ἔχουσιν ὧδε κοῦτω δὴ καὶ τοιοῦτου νόμου (μὴ ἀπαπέμπασθαι τοὺς προσερχομένους) καίμενον τῷ μακαρίῳ ἐφίσταται τις ὡς αὐτὸν μοναχὸς ἐκ τῆς γείτονος ὁρμώμενος τοῦ Δαφνίου Μονῆς, καὶ παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ πεσὼν, ὑπ' αὐτῷ τοῦ λοιποῦ τὴν ἀσκητικὴν ἡζίου μετεῖναι διαγωγὴν. Καὶ ὡς δέχεται τε τοῦτον εὐθύς, ὥς περ ἐκείνῳ νόμος, καὶ πρὸς τι τῶν ὑπ' αὐτὸν εὐκτηρίων ἐκπέμπει τοὺς κατ' ἐκεῖνο μοναχοὺς συνεσόμενον. Ἐπεὶ δὲ ἀπέλθοι ὁ μοναχὸς καὶ καταμείνοι τῷ τόπῳ χρόνον οὐχὶ συχνόν, ὁκλάζει πρὸς τὴν σκληραγωγίαν, ἀμβλύνεται τὴν προθυμίαν, αὐτῷ τῆς ἐκεῖ ἀφίξεως διαμέμφεται, ὅτι τοι ἐξ οὗτω τουφεκοῦ καὶ χλιδῶδους διαγωγῆς εἰς οὗτω βιαιάν καὶ ἐπιεικῶς αὐχμηρὰν ἀπαντήσεις. Κατὰ τοὺς ἀκριβεῖς ὑπολογισμοὺς τοῦ ἐκδότου τῶν βίων ὁ ἁγ. Μελέτιος μετόκησεν εἰς τὸ ὄρος Μουσουλῆς περὶ τὸ 1082 (σ. XXXIX προλόγου), ἐτελεύτησε δὲ περὶ τὸ 1035. Τὸ ἐκτεθὲν ἀπὸ αὐτοῦ γεγονός πίπτει μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1082—1105, δείκνυται δ' ἀριθμητότατα, ὅτι ἡ Μονὴ Δαφνίου ὀρίσταντο κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον, ἥτοι κατὰ τὸ δευτέρον ἡμῖς τῆς XI ἑκατ. Οὐ μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλ' ὅτι καὶ ἡκμαζεν αὕτη καὶ ἀνέσεως πολλῆς καὶ εὐμαρείας ἀπέλαυον οἱ ἐν αὐτῇ μοναχοί, ὡς σαφῶς δηλοῦσιν αἱ λέξεις «τρυφερὰ καὶ χλιδῶσα διαγωγή»².

Εἰς τὸ τὰ μάλιστα διαφέρων ζήτημα τοῦ καθορισμοῦ τοῦ χρόνου τῆς ἰδρύσεως τῆς μονῆς ὁ κ. Γ. Λαμπάκης ἀφιεροῖ καὶ ἕτερα δύο κεφάλαια τῆς παρούσης αὐτοῦ συγγραφῆς (σελ. 59—69). Ὁρμώμενος ἐκ τῆς ὁμοιότητος τοῦ εἰκονογραφικοῦ τύπου τοῦ ἐν τῇ μονῇ Δαφνίου Παντοκράτορος πρὸς τὸν ἐπὶ τῶν βυζαντικῶν νομισμάτων τοῦ Χ ἰδὲ αἰῶνος φρονεῖ, ὅτι ὁ καλλιτέχνης μουσειάτωρ, ὁ διακοσμήσας τὸν ναὸν τῆς μονῆς ταύτης, ἐν τῇ παρκατάσει τοῦ Παντοκράτορος, οὕτῃ μάλιστα τεχνικῶς ὑποδεεστέρα τῶν ἄλλων ἀγιογραφικῶν τοῦ ναοῦ συνθέσεων, διετίλει ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ καλλιτεχνικοῦ τύπου τῶν ρηθέντων νομισμάτων. Ἐντεῦθεν δὲ συνάγεται, ὅτι τὰ μουσειώματα τοῦ ναοῦ καὶ αὐτὸς οὗτός ἐστιν ἔργα τοῦ 1' αἰῶνος. Χωρὼν εἴτα περαιτέρω ἐν τῇ πολλῇ προσοχῇ ἀξίᾳ ταύτῃ μελέτῃ ὁ κ. Γ. Λαμπάκης παρατηρεῖ, ὅτι «κατὰ κανόνα, ἰδίᾳ κατὰ τὸν 1' αἰῶ-

(2). Ἐν ταῖς ὑποσημειώσεσι τῶν σελ. 63—69 ὁ κ. Γ. Λαμπάκης πειρᾶται ν' ἀποδείξῃ τὸ ἀδύνατον τῆς κατὰ τὸν 16' αἰῶνα ἰδρύσεως τῆς Μονῆς Δαφνίου. Νομίζομεν, ὅτι καὶ μόνον τὸ ἐκ τοῦ βίου Μελετίου τοῦ Νέου παρατεθὲν γεγονός, ὃ ἀναντιρρήτως ὑπόκειται βάσει ἱστορικῇ, ἀρκεῖ πλήρως πρὸς ἀναίρεσιν τῆς γνώμης περὶ μεταγενεστέρας (μετὰ τὸν 12' τοῦλάχιστον αἰῶνα) ἰδρύσεως τῆς Μονῆς ταύτης.

να, ὅσκις ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἀναφέρονται ἐπιδρομαὶ βουλγάρων ἢ νίκαι κατ' αὐτῶν, ἀναφαίνεται τότε ἐπὶ τῶν νομισμάτων καὶ ἡ ἀπεικόνισις τοῦ Παντοκράτορος· προσάγων δὲ μαρτυρίαν Γεωργίου τοῦ Κεδρηνοῦ, ἀναφερομένων εἰς τὸν αὐτοκράτορα Ἰωάννην τὸν Τσιμισκῆν (969—967) παρατηρεῖ ἐπίσης, ὅτι τὸ φαινόμενον τοῦτο δὲν εἶνε «ἀπλὴ σύμπτωσης». Λαμβάνων ἐπὶ τούτοις ὑπ' ὄψιν, ὅτι ὁ κατ' ἐξοχὴν τῶν βουλγάρων νικητὴς ἐγένετο ὁ αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου Βασίλειος ὁ Β', ἐπισκεψάμενος μάλιστα τὰς Ἀθήνας «μετὰ λαμπρὰν τῶν βουλγάρων νίκην, ὅπως προσφέρει τῇ παρθένῳ Μαρίᾳ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως τὰ βασιλικά αὐτοῦ νικητήρια καὶ εὐχαριστήρια» καταλήγει λέγων· Δὲν ὑπάρχει λοιπὸν μεγίστη πιθανότης, ὅτι ἐπὶ τοῦ ἀνωτέρω αὐτοκράτορος (967—1025) . . . ἢ ὑπὸ τούτου ιδρύθῃ ὁ ναὸς τῆς μονῆς Δαφνίου εἰς ἀνάμνησιν ἰσως τῆς μεγάλης ταύτης νίκης. «Ἀλλὰ τὴν γνώμην ταύτην ὁ κ. Γ. Λαμπάκης διατυποῖ, δικάως, ὡς ὑπόθεσιν μὴ ἀξιῶν ὑπὲρ αὐτῆς τὸ κύρος τῆς ἀληθείας».

Μέγα μέρος τῆς νέας αὐτοῦ περὶ τῆς Μ. Δαφνίου συγγραφῆς ὁ κ. Λαμπάκης ἀφιεροῖ εἰς τὴν ἐπιμελῇ περιγραφὴν καὶ ἐκτίμησιν τῶν ἐξόχων τοῦ ναοῦ ψηφοθετημάτων (σελ. 11—57 καὶ 69—84). Ἀναγράφας τὰ κατὰ τὰς ἐπισκευὰς γεγόμενα λαθῶν, ὧν κυριώτατά εἰσιν ἡ μὴ τήρησις τῆς ἀρχικῆς θέσεως τῶν προφητῶν ἐν τῇ περὶ τὸ τύμπανον τοῦ θόλου διαθέσει αὐτῶν, ἡ χρῆσις κεχρωματισμένων ψηφιδῶν, ἡ σύγχυσις τῶν γραμμάτων ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς καὶ ταῖς ρήσεσι κλπ., ποιεῖται ἐν γενικαῖς γραμμαῖς κρίσιν περὶ τῆς καλλιτεχνικῆς ἀξίας τῶν ψηφοθετημάτων τούτων χαρακτηρίζων αὐτὰ ὡς τὰ ἄριστα τῶν ψηφοθετημάτων, «τινα δύναται νὰ δείξῃ ἡμῖν ἡ ἱστορία τῆς τέχνης κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην». Ἀλλ' ἐπὶ τούτοις δὲν παρασιωπᾷ καὶ τὰς τεχνικὰς ἐλλείψεις, αἵτινες διακρίνουσι τὰ προϊόντα τῆς εἰκονογραφίας τῶν ὑστέρων ἰδίᾳ χρόνων. Αἱ τῶν ἐπὶ μέρους ψηφοθετικῶν συνθέσεων περιγραφαὶ δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ἄριστον ὑπόδειγμα παρομοίου εἶδους περιγραφῶν. Ὁ κ. Γ. Λαμπάκης ποιεῖται ἐν παρόδῳ βραχείαν, ἀλλ' ἐπαρκῆ σύγκρισιν ἐνίων τῶν παραστάσεων τούτων πρὸς τὰς εἰς τὴν αὐτὴν χρονικὴν περίοδον ἀναγομένας ψηφοθετικὰς παραστάσεις ἰδίως τῆς Σικελίας, ἐγκατασπεῖρει δὲ καθόλου ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ γενικωτέρως τινὰς παρατηρήσεις λίαν ὠφελίμους τοῖς περὶ τὴν χριστιανικὴν ἀρχαιολογίαν διατρίβουσιν. Ἐν οὐσιῶδες ἐλλείπει καὶ ἀπὸ τῆς παρούσης συγγραφῆς τοῦ κ. Γ. Λαμπάκη. Ἐπαρκὴς ἀριθμὸς καλῶν εἰκόνων, οἷα ἐπὶ παραδείγματός εἰσιν αἱ τοῦ κ. G. Millet ἐν τῷ «Monuments et Mémoires de l'Académie des Inscr. e B. Lettres 1896» τῆς προσκυνήσεως τῶν Μάγων καὶ τῆς Ἀναστάσεως. Ἀλλ' εἰς τὴν ἑλλειψιν ταύτην δὲν εὐθύνεται ποσῶς ὁ συγγραφεὺς, πράξας τὸ

ἐφ' ἐαυτῷ καὶ ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, παραθεῖς ἐν τέλει ἐν ἰδίῳ φύλλῳ καὶ νέαν ἀρχιτεκτονικὴν τοῦ ναοῦ κἀποψιν. Αἱ πολλαὶ καὶ καλὰ εἰκόνες, ἀναντιρρήτως χρησιμώταται ἐν παρομοίῳ εἶδους συγγραφαῖς ἀπαιτοῦσι καὶ δαπάνας πολλὰς, οἱ δὲ περ' ἡμῖν ἀναγνώσται τῶν συγγραφῶν ἀκριβῶς τούτων εἶσιν ὀλίγιστοι.

Π. Ι. Κομνηνός

καθηγ. τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογ. Σχολῆς.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Πνευματικὸν Δικαστήριον.

Καλεῖται ὁ Ἰωάννης Στυλιανὸς Μανιατάκης, ὑπήκοος ἑλλήν καταγόμενος ἐκ Πατρῶν, τῶς μὲν κάτοικος Κωνσταντινουπόλεως ἐν τῇ συνοικίᾳ Καλιοντῆς-Κουλούκ καὶ ἐν τῇ ὁδῷ Δαρατζήκι ὑπ' ἀριθ. 13 καὶ ἀνὸς ἐπαγγέλματος, ἀγνώστου δὲ νῦν διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, ὅπως τὴν πρώτην διακρίσιν Δευτέραν καὶ ὅραν 8 εὐρωπαῖστὶ πρὸ μεσημβρίας μετὰ τὴν παρέλευσιν τριάντα καὶ μίαι ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύτως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ, εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου, πρὸ τοῦ πνευματικοῦ τῶν Πατριαρχείων Δικαστηρίου, ὡς ἐναγόμενος ἐπὶ διαζυγίᾳ ὑπὸ τῆς ἐαυτοῦ γυναικὸς Παυλίνης τὸ γένος Ἰωάννου Παλαιοῦ, τὰ οἰκιακὰ ἐπαγγελλομένης καὶ κατοικοῦ Σταυροδρομοῦ ἐν ὁδῷ Ἀγῶ Χαμῆς ὑπ' ἀριθ. 33. Προσπιθιλοῦται δ' αὐτῷ ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὀριζομένην διακρίσιν, ἢ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ. Ἡ παρούσα κλήσις δημοσιευθήσεται κατὰ συνήθειαν τρίς διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδομένων ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Νέας Ἐφημερίδος» καὶ διὰ τοῦ ἐν Πάτραις ἐκδομένου «Νεολόγου» Πατρῶν.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 13 Νοεμβρίου 1899.

Ὁ πρόεδρος

† Ὁ Χαλδεῖας Γερβάσιος.

Ληγούσης ὁσονούπω τῆς τεταγμένης τοῖς ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Κωνσταντινουπόλεως νεωκόροις προθεσμίας, καθ' ἣν ὀφείλον μέχρι τῆς 10 προσεχούσης Ἰανουαρίου ὅπως ἐφωδιασθῶσι διὰ τε τῶν Συστατικῶν καὶ τῶν Διαμονῶν αὐτῶν, συνιστᾶται τοῖς ἐν ταῖς Ἱεραῖς Ἐκκλησίαις τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀρχιερατικῶς τε καὶ ἱερατικῶς προϊσταμένοις, ὅπως μὴ ἀναγνωρίζωσιν ὡς τοιοῦτον πάντα νεωκόρον μὴ ἐφωδιασμένον διὰ τοῦ Συστατικοῦ καὶ τῆς Διαμονῆς αὐτοῦ ἐντὸς τῆς τεταγμένης προθεσμίας, ἀλλὰ καὶ καταγγέλλωσιν ἡμῖν τὸν τοιοῦτον διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 30 Διόριον 1899.

Ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Μ. Πρωτοδυνγκελλίας.

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

HB OHY

878846

07/04/23

102887

1948

J. III. 426 241

Наукова бібліотека
ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
Імені І. І. МЕЧНИКОВА